

CURRICULUM VITÆ

OANA ANCA DAMIAN

Cercetător științific gradul I, Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan”

Născută: 4 martie 1963, Constanța

Cetățenie: română

Titlul științific: doctor în istorie

Studii. În anul 1981 am absolvit Liceul „Zoia Kosmodemianskaia” (Școala Centrală) din București, secția filologie-istorie, iar, în anul 1985, cursurile Facultății de istorie-filozofie din București, cu specializarea istorie veche universală. În anul 1992 m-am înscris la doctorat în cadrul Institutului de Arheologie „Vasile Pârvan” al Academiei Române, susținându-mi teza în 1999, în domeniul istorie, cu o temă legată de arheologia epocii bizantine la Dunărea de Jos.

Activitatea mea profesională a început în anul 1985, ca profesor de istorie, inițial la Școala cu clasele I–VIII Frăsinet, apoi la Școala cu clasele I–X Plătărești, ambele localități aparținând județului Călărași, continuând cu cea de muzeograf–arheolog la Muzeul Național de Istorie a României din București, în anii 1990–1991, și cu aceea de arheolog într-un institut de cercetare al Academiei Române, începând din toamna anului 1991.

Activitatea de cercetare

După participarea la cercetări arheologice în perioada studenției, ca și în anii în care am fost profesor, între anii 1990–1991 am lucrat ca muzeograf–arheolog la Muzeul Național de Istorie a României, București. În octombrie 1991 am intrat prin concurs la Institutul de Arheologie al Academiei Române, în cadrul sectorului Arheologie medievală. În cadrul acestei structuri, am lucrat ca asistent cercetare (1991–1994), cercetător (1994–1996), cercetător științific gradul III (1996–1999), cercetător științific gradul II (1999–2015), iar, începând din anul 2015, drept cercetător științific gradul I. În anul 2003 am devenit responsabil al sectorului Muzeul Național de Antichități din cadrul Institutului de Arheologie „Vasile Pârvan”, în condițiile menținerii preocupărilor științifice legate de evul mediu și anume de arheologia epocii bizantine la Dunărea de Jos.

Între anii 1992 și 2000 am efectuat o serie de **stagii de pregătire:** 1992 – stagiul organizat de Ministerul Culturii din Franța, referitor la arheologia preventivă; 1995 – bursă de documentare acordată de Școala franceză de Arheologie de la Atena; 2000 – stagiul de documentare Bulgaria, Academia Bulgară de Științe.

În anul 1999, am susținut teza de doctorat, *Bizanțul la Dunărea de Jos în secolele VII–X*, conducător științific dr. Petre Diaconu, publicată în anul 2015.

În privința **calificărilor**, sunt arheolog expert, potrivit Registrului Arheologilor din România, specializat în arheologia epocii bizantine la Dunărea de Jos, situație ilustrată de cercetarea unor situri amplasate, în general, pe linia Dunării, ca și de coordonarea, în calitate de responsabil științific, a activității pe șantierele arheologice de la Nufăru (jud. Tulcea) și Păcuil lui Soare (jud. Constanța), ambele cetăți bizantine ridicate *a fundamentis* în ultimul sfert al secolului al X-lea, în cadrul politicii de extindere a *limes*-ului bizantin la Dunărea de Jos. Aceste preocupări științifice sunt reflectate atât de teza de doctorat, cât și de contribuțiile științifice, exprimate prin titlurile din lista de lucrări, contribuții vizând, cu precădere, manifestările civilizației bizantine în Dobrogea istorică, în special în nordul acestei provincii și în zona gurilor Dunării.

Temele de cercetare sunt constituite de problemele arheologiei bizantine la Dunărea de Jos (secolele VII–XIV), cu accent asupra manifestărilor culturii materiale (fortificații, ceramică, obiecte mărunte, necropole, fenomenul urban), preocupări reflectate de contribuții în volume, de articole publicate în revistele *Dacia N.S.*, *Studii și Cercetări de Istorie Veche și Arheologie*, *Materiale și Cercetări Arheologice*, *Pontica*, *Peuce*, *Istros*, *Cercetări Arheologice*, *Cultură și civilizație la Dunărea de Jos*, de participarea la sesiunile anuale de rapoarte arheologice, la cele organizate pe plan național de diverse instituții (Institutul de Arheologie, Muzeul Național de Istorie a României, Muzeul Militar Național, Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța, Muzeul Dunării de Jos Călărași, Muzeul Județean Ialomița) sau la manifestări științifice internaționale (precum colocviul *The Historical and Cultural Connections of the Black Sea Region and the Mediterranean Area of X–XVIII Centuries on the Basis of Glazed Pottery*, Yalta, 1998, ori congresul EAA, Oslo, 2011, cu o prezentare despre vikingi în

zona gurilor Dunării).

Șantierele arheologice ocupă un loc foarte important în cadrul activității mele. Atât cele la care am participat în anii '90, cât și cele actuale sunt situate în Dobrogea, în județele Tulcea și Constanța, fiind încadrate în secolele X–XV: Nufăru – Ilgani de Jos (unde lucrez din anul 1983, devenind responsabil științific începând cu anul 1991), Enisala (campania 1991), Păcuiul lui Soare – Dervent (responsabil științific începând din anul 1992), Hârșova (campaniile 1990–1991, 1994–1995). Este vorba de cercetări programate/sistematice, iar, în cazul sitului de la Nufăru, de cercetări programate/sistematice și preventive, dublate de activități de conservare. Aceste cercetări, concretizate uneori în campanii anuale de multe luni, se reflectă atât în rapoartele de săpătură, unele de sinteză, publicate, cât și în diverse articole vizând situații, complexe sau categorii de materiale arheologice, precum și în pregătirea pentru tipar a unor volume monografice. Un șantier arheologic important pentru preocupările mele a fost cel vizând situl *Valul mare de pământ*, cercetat în regim preventiv în campaniile 2011–2012, în apropiere de orașul Cernavodă, cu ocazia construirii tronsonului Cernavodă – Medgidia al Autostrăzii 2 București – Constanța.

Contribuția științifică

Studiul problemelor arheologice epocii bizantine la Dunărea de Jos, reflectat în prezentările susținute la diverse manifestări interne și internaționale, ca și în contribuțiile publicate în intervalul 1992–2015, a vizat atât un efort de sinteză, raportat la realități arheologice cunoscute din publicații, cât și unul de documentare a perioadei medio-bizantine, prin valorificarea propriilor cercetări arheologice de teren în două situri dunărene.

Din prima categorie de contribuții fac parte: volumul însumând toate acele date, literare și arheologice, reflectând prezența Imperiului bizantin la Dunărea de Jos în perioada secolelor VII–X, constituind teza mea de doctorat – *Bizanțul la Dunărea de Jos (secolele VII–X)*, apărută la Editura Istros, Brăila, 2015; un studiu vizând multiplele și variatele manifestări arheologice ale fenomenului urban la Dunărea de Jos (*Repere arheologice privind orașele medievale ale diferitelor zone. Dunărea de Jos*, în Paul Niedermaier (ed.), *Elenchus Fontium Historiae Urbanae, III, 3* = Historia Urbana, 13, 2005, 1–2, p.141–183); o sinteză actualizată, dublată de un proiect expozițional, despre situl arheologic de la Murfatlar (*Complexul rupestru de la Murfatlar/Basarabi la jumătate de secol de la descoperire. Considerații arheologice*, MCA SN, 5, 2009, p. 119–158).

A doua categorie, documentând cetăți bizantine ridicate *a fundamentis* în ultima parte a secolului al X-lea, se referă la siturile arheologice Păcuiul lui Soare–Dervent și Nufăru.

Dacă în cazul primului sit, insular, am reușit să completez datele cunoscute, în special sub raportul problemelor funerare și al studiului arheologico-arhitectural al monumentului bizantin (prin: rapoarte anuale în *Cronica Cercetărilor Arheologice* 1993–2014; articole în revista *Pontica* – nr. 25, 1992, p. 309–322 și nr. 28–29, 1995–1996 (1998), p. 233–244; un studiu în volumul în onoarea lui Radu Harhoiu, *Între stepă și imperiu*, București, 2010, p. 337–385; două volume monografice în pregătire), în privința celui de-al doilea, cercetările arheologice au pus în evidență un obiectiv integral suprapus de localitatea în intravilanul căreia se află, asigurându-i totodată un regim de protecție: rapoarte anuale în *Cronica Cercetărilor Arheologice* 1992–2014; studii de sinteză în revistele: *Materiale și Cercetări Arheologice* (MCA SN, 3, 2007, p. 107–151 și 8, 2012, p. 177–208) și *Revista/Buletinul Muzeului Militar Național* (Supliment, 4, 1998, p. 27–36; 1, 2003, partea a doua, p. 67–76; 7–8, 2010, p. 28–35, pl. II–V); articole vizând diverse situații, elemente, complexe sau materiale arheologice, publicate în revistele: *Dacia* (N.S. 37, 1993, p. 237–277), *Studii și Cercetări de Istorie Veche și Arheologie* (SCIVA, 44, 1993, 1, p. 80–113; 62, 2011, 1–2, p. 45–87; 3–4, p. 275–290), *Peuce* (12, 1996, p.187–194; SN, 1 (XIV), 2003, p. 237–266; SN, 3–4, 2007, p. 375–398), *Istros* (7, 1994, p. 167–182) și *Cercetări Arheologice* (14–15, 2007–2008, p. 305–392); mai multe volume monografice în pregătire; o conferință publică în cadrul manifestărilor seriei *Historia Viva*, organizate de Muzeul Național de Istorie a României.

Alte situri arheologice aparținând epocii bizantine care au intrat în preocupările mele au fost Hârșova (sub raportul cercetărilor de teren – *Cercetări Arheologice*, 10, 1997, p. 231–237) și Enisala (un articol despre ceramica smălțuită – *Banatica*, 23, 2013, p. 394–428 – și un volum în pregătire pe baza cercetărilor inedite ale regretatei Silvia Baraschi). Cercetarea preventivă a sitului arheologic *Valul mare de pământ*, în campaniile 2011–2012, în apropiere de orașul Cernavodă, a fost valorificată prin intermediul unei contribuții apărute în revista *Cercetări Arheologice*, 21, 2014, p. 291–326.

Toate aceste cercetări nu ar fi fost posibile fără activitatea susținută a tinerilor mei colaboratori, cei mai mulți lucrând actualmente la Muzeul Național de Istorie a României. Formarea lor ca arheologi datorează foarte mult practicii pe șantiere aparținând epocii bizantine, în special cercetărilor în situl din intravilanul localității Nufăru, jud. Tulcea, ceea ce explică și implicarea mea activă, chiar dacă, de cele mai multe ori, neoficială, în derularea programelor lor doctorale (vezi mai jos).

Menționez că toate contribuțiile din categoria recenziilor și notelor bibliografice, a lucrărilor de popularizare, ca și a manifestărilor expoziționale cu conținut pronunțat științific (vezi mai jos) vizează tot aspecte ale civilizației bizantine la Dunărea de Jos.

Preocupările mele de arheologie medievală au vizat tangențial și spațiul de la nordul Dunării, acest fapt reflectându-se în capitolul destinat descoperirilor aparținând mileniului I din microzona arheologică de la Căscioarele – Greaca – Prundu, găzduit de volumul coordonat de Valeriu Sîrbu (Editura Istros, Brăila, 1996).

Activitatea de management a cercetării

Începutul activității de management a cercetării se plasează în anul 1991, când am coordonat campania de săpături arheologice în cetatea bizantină de la Nufăru, după decesul, în primăvara aceluiași an, al profesoarei mele, Silvia Baraschi, responsabilul științific de până atunci al șantierului, din partea Institutului de Arheologie. În anul 1992, am devenit și responsabilul științific al șantierului de la Păcuiul lui Soare–Dervent, după pensionarea lui Petre Diaconu, seniorul științific și nu numai al locurilor, care m-a susținut în această întreprindere până la decesul său, survenit în anul 2007.

Cercetările arheologice au continuat, an de an, în ambele situri menționate, presupunând, dincolo de dificultățile legate de organizarea propriu-zisă a cercetării de teren, cu participarea de studenți și colaboratori din diverse domenii (arheologi, arhitecți, antropologi, arheozoologi, restauratori), și probleme legate de conservarea și protecția siturilor (unul puternic afectat de intervențiile antropice, celălalt de cursul fluviului Dunărea), precum și chestiuni determinate de existența unor baze arheologice, cu toată încărcătura administrativă aferentă.

În afara contribuțiilor științifice propriu-zise, arheologia în siturile aparținând epocii bizantine de la Nufăru și Păcuiul lui Soare a însemnat un efort susținut de prezentare a activității prin intermediul memoriilor către diverse foruri (Ministerul Culturii, Comisia Națională de Arheologie, autoritățile locale) și al documentațiilor ample de șantier, mai ales în cazul cercetărilor preventive, ca și al studiilor istorico-arheologice din cadrul documentațiilor de urbanism, aceste demersuri permițând protecția și facilitând cercetarea viitoare.

Experiența acumulată în programe naționale:

- Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan”, programul *Spațiul carpato-danubian în epoca post-romană și medievală*, proiectele *Cristalizarea civilizației medievale. Imperiul bizantin la Dunărea de Jos* (coordonator 1997–2008) și *Repere arheologice ale civilizației bizantine de la Dunărea de Jos. Siturile de la Păcuiul lui Soare și Nufăru* (coordonator începând din anul 2008)
- Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan”, programul *Muzeul Național de Antichități. Evidență și punere în valoare a patrimoniului arheologic*(coordonator începând din anul 2003)
- Ministerul Culturii, programul *Civilizație medievală*. Proiectele *Cetățile bizantine Păcuiul lui Soare și Nufăru* (coordonator începând din anul 2000)

Sunt **membră a unor asociații profesionale**, precum Asociația arheologilor medievști ori Comisia internațională de istorie a orașelor; iar, în perioada 2003–2005, am făcut parte din Comisia Națională de Arheologie.

Un capitol din activitatea mea, pe care l-aș putea numi, oarecum impropriu, **activitate de tip didactic**, se referă la: coordonarea a două **lucrări de licență** privind *Viața comercială în*

Dobrogea secolelor X–XIV (Mihai Vasile, 2000) și *Aspecte culturale la Dunărea de Jos în secolele XI–XIV* (Anca Bănăseanu, 2004); participarea, cu referate de specialitate, în cadrul **comisiilor de susținere a doctoratului** de către Bogdan Ciupercă (Muzeul Județean Prahova) și Mihai Vasile (Muzeul Național de Istorie a României); participarea la derularea **programelor doctorale** ale mai multor tineri arheologi (Andra Samson, Anca Bănăseanu, Maria Cursaru Herlea, Daniel Ene, Mihai Vasile, Gabriel Vasile).

Activitate redacțională. Începând din anul 2004, sunt membru al colectivului de redacție al revistei Studii și Cercetări de Istorie Veche și Arheologie (SCIIVA) iar, din anul 2013, redactor șef al aceleiași publicații. Sunt, de asemenea, membru în colegiul de redacție al revistei Peuce a Institutului de Cercetări Eco-Muzeale Tulcea.

Arhivă și depozite arheologice. Începând din anul 2003, am contribuit la: verificarea inventarelor patrimoniului Muzeului Național de Antichități (Casa Macca) și la organizarea depozitelor arheologice și a arhivei institutului din Casei Academiei, prin coordonarea Programului de cercetare nr. 7, *Muzeul Național de Antichități*, cu proiectul *Evidența colecțiilor și arhivei MNA și organizarea depozitelor*.

Am participat la **organizarea de manifestări științifico-expoziționale**, atât legate de arheologia epocii bizantine (*Petre Diaconu și cercetarea arheologică românească*, 2004, *Păcuiul lui Soare – 50 de ani de cercetări arheologice*, 2006, *O istorie în cretă. Complexul rupestru de la Murfatlar/Basarabi*, 2007; *Civilizație bizantină la Dunărea de Jos. Studii de caz arheologico-arhitectural Păcuiul lui Soare și Nufăru*, 2014), cât și determinate de coordonarea în cadrul Institutului de Arheologie „Vasile Pârvan”, a Programului de cercetare *Muzeul Național de Antichități*, cu proiectul *Punerea în valoare a patrimoniului Muzeului Național de Antichități* (2004, 2007, 2009, 2014, 2016).

În perioada 1998–2002 am fost secretara Consiliului Științific al Institutului de Arheologie „Vasile Pârvan”, iar, începând din anul 2003, sunt membră a acestui consiliu.

6 aprilie 2017

dr. Oana Damian